

Kristobal Kolon, Nafarroako IVn Karlos erregearen Semea izan ote zan? (XIV)

Kolon´tar Kristobal´en bizitza.

Berd eta Martorell´tar Gabrielelek esaten dauenagaitik, ainbat edestilari izan direla Kolontar Kristobal Felanitx´en jaio zala esaten dabenak: Benezuelako aita Nektario, Lopez ta Flores´tar Manuelek bardiñ, Madariagatar Salbador, eta Zerdatar Juanek Koloni buruz ankea sartu ba eben be “XUETA” (judio) deitu eutsolako, danak jakin eben eta dabe, bere sendia katolikua zalako, Kolon bera be katoliku sutsua zala, IVn Karlos Nafarroako errege ta Margaritaren bide-tik, sinismen orreikaz bizitzan gizon eginda.

Eta Kolontar Kristobal ta bere anai Bartolomeri “Kolonbo de Terra Rubra” esaten eutsiela.

1.459ko urtean IVn Karlos Nafar erregea, Santueri´ko gazteluan egon zala atxilotuta.

1.459an Urrillaren 28ko idazt eguna daukiela, IVn Karlosek, Mallorkako Gotzaiña ta Jaurleariai idatzitako eskutitzak, euri esanda “MARGALIDA”gaz arduratu zitezela, nezka gazte ura beragandik aurdun geratu zala ta.

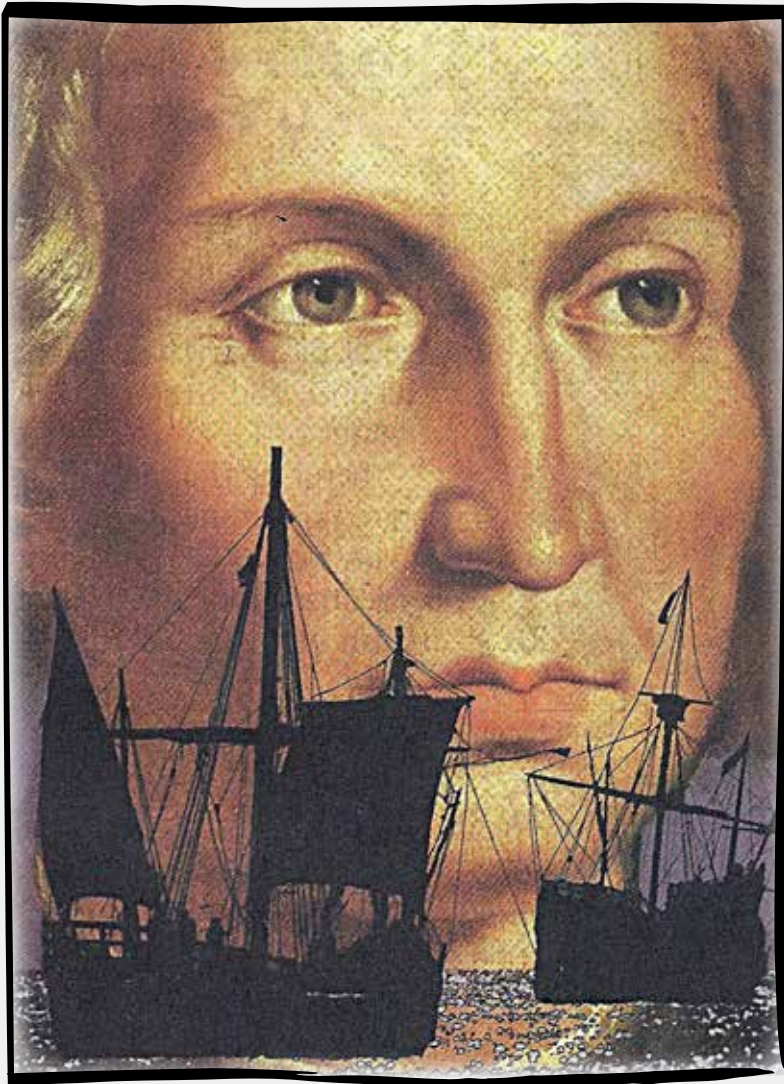
1.460ko Bagillan jaio zan Kolon´tar Kristobal.

1.461an Iraillaren 23an Nafarroako errege IVn Karlos il zanean, Kolon´tar Kristobalek urte bat eta iru illabete eukingo zituzen gitxi gora beran.

Eta agiri onen agerketa arazoa, XVn gizaldian Felanitx´en jaio ziran umeen argibideak, ezin diralako inondik inora aurkitu, bateatuko egun eta bear ziran zeaztunak inundik ez diralako agertzen, nai Felanitx´eko San Migel Goi-Angeruaren eleiza-koak, ez eta San Salbadorren Santutegiko eleizakorik be.

Sendi ta gurasoen argibideakaz, bardiñ antzeko bat sortzen da Kolon´tar Kristobalen amaren sendiagaz be, bakarrik aurkitu direlako Kolonen aitite, Kolontar Juan aitarena, Kolontar

Margaritaren amarena, igeslari euki ebezan iru itsas-ontziren jabe Anjoutar Dukearen serbitzura, Kolontar Kristobal, eta Frantziko lurraldean deitzen eutsoen Kasenobe ta Koullontar Gillaume itsas-ontzi Amiralaren osabarenak.

1.462ko urtean Bartolome, Kolontar Kristobalen anaia jaio zan.

1.469ko urtetik aurrera Kolontar Kristobal 9 urtegaz eta bere anai Bartolomek 7 urtegaz Frantziko osabaren etxera joan ziran, euren ikasketak Anjoutar Dukearen gortean egiteko asmotan, eta ortik aurrera sekula euren bizitzan ez ziran itzuli Felanitxeko erritxora, naita Kolonek itsasoaren beste aldetik Ameriketarren lur billa agertzen ziran Ugarte ta lurraldeari, bere ama ta beren erriko baselizaren izenak ipini.

Kolontar Kristobalek 9 urtekin asita itsasontzietan ibili arren, 14 urte eta Bartolome bere anaiak 12 urte euki arte, ez ziran euren osaba Kolontar Kristobalen itsas-ontzietan ikasten ibili.

Eta, Kolontar Kristobalen bizitza bere asieratik adierazteko, ainbat itaunari emon bear dautzaguz erantzunak, eta ez edozelakuak.

Adibidez:

a) Bereztasunaren eta arrosoizko lege guztiaren aurka, errege/erregina, gor-teko aolkulari ta Kolonen artean ongunderatuta, Kolontar Kristobal jaio eta noren semea zan gora beran ostonduak egiteko ziñez itza emonda, araubidez egiten daberen orokorrezko ezkutaldi zital ori, gogorra izan bear izan eban, Kolonen semeak be euren aita norena eta nungoa zan jakin ez egien.

Eta beren izatasunaren izkutu zital oneik aurrera eroateko, Kolonek gaztelerrian legez arrotz lez agertzen bazan, bere Aragoiren Mallorkako jaioterrikoa lez be, ostondu bear izan eban itzarmen orren bitartez.

Dana dala, ongunde edo itun orren inguruan, ziñez itz emonda egon ziran guztiak, Kolon bera be artean dala, ondo baiño obeto zaindu eben laterrizko elkarpide ori, idazkietan eta errigizartearen artean guzurrezko aztarnak zabaldua.

Baiña, zergaitik ote izango zan guzti ori?.

Mundu-gai fisiko onetan badakigu, egiten direzan gauza guztiaren izenak, asmoak, edo ta arrazoiak, euren sorburuzko gogorapen lekutik kentzen ba dirala, beste leku batera aldatzeko direzala, eta egikera orreik norkerizkoak biurtzen diran lez, guzurra, naspiltasuna, lapur, edo naikerizko esabidearen adierazpenetan biurtzen dirala.

Ala, Erromatar Kaizar-katolikotasunaren sasi-jaintasunezko arrazoi biurtzeagaitik izango ote ziran alegiñ orreik ?.

Zertarako, "JAINKO AITARI, guda-indarrean odoljarioz eginda, menperatasunaren giza-batzango oneik eskeintzeko ?.

JAINKOAREN LEGEAK, nori emoten dautsoe alango baimenik ?.

Jesus, bere Semea gure artean egon zanean, aolku ederrak bakarrik emoten euskuzan, naita batzutan lukurrerizko-fariseoak ostikadaka ibili, Aitaren etxea saleros-legez ibiltzen ebelako.

Ostikada orreik fariseo andikiak ez ebelako parkatzen, Jesus gurutzean il eben, eta iltze orren ondorioz bere sinismeneko aolkularitza katoliko alderdikidetu eben, gai-mundu onetan Erromatar katolikotasuna, ziri edo ta zilborraren ardatza izan zedin.

JAINKOA Goiko Zeruan dago, eta guri Berak gai-sortarazitutako lege-zko baldintzakin bereztasun onetara, ez dauzku bialtzen norkerizko sasi-jainkotasunean bizitzen, len, Bera-gandik gaiezko bizi au baldintzatuta dagoelako, eta bigarren, jaioten gare-nok ulertu dagigun baizik, nortasu-

nez eta bakean bizi bear garela, bakotxaren beren eskubidetik zor-jakezanak ardura aundienean ordainduta.

Zenbat bider gogoratzen naz gure Euskal guraso zarrakin: “Berba gitxi ta zeatzak, iñor kaltetu barik, beti arduradun euren zorrak ordaintzeko, eta beti prest, gure “EUSKAL LEGE ZARRAGAZ OITURATUTA”, beartsuari laguntzeko.

b) Errege ta andikiak ortik aurrera, bereztasunezko legearen aurka egiten ebazanak eta gero itzuraz beintzat euren artean gizon-emakume on-lez agertzeko, Santa Fe’n, eraiki eben Uria ezarri eben zilbor lez, txar egiñekoari ongunde bidez garbitzeko, oitura lez egiten ebazan busti-zaletasunak⁽¹⁾, edo ba-keak beste trikimmalluekin lortzeko, ta abar.

Eta begitu, gizon/emakume jakitun aundi oneik, len eta gaur be, zelan egiten dabezan ostrukaren buru-ostonkera lotsati auek, euren artean truke: “Diru, eleiz-sari, ogipide, opari, mesede, koipekeriz busti, keiñalari edo guda-indarrarezko keiñadakin” guztiak gogoz erabilten ebezanak, euren baitak itzuraz beintzat, bakeztuteko buruz.

Norkerian, ala Nortasunaren osagarritasunezko zor-ordezkaritzaren arrazoian egongo ote dira **JAINKOAREN LEGEAK**?

(1) *Busti-zale = sobornador.*

JAINKOAK, mundu onetara jaioten garan dandori BERE LEGEAKAZ, nortasunaren ardurazko kudeatzaileak izan gaitezkan bialtzen gaitu iñungo zalantza barik.

Mundu onetan orregaitik, iñor ez gagoz baimenduta iñungo legerik sortarazten, “BERAK ipinitako LEGEAK, ortxe daukaguzelako ardura aundiz erabilteko”.

d) Kolonek, I Isabel erregiñaren aldetik eukan batesa ta IIn Fernando erregearen aldetik gorrotoa.

Gorrotoa bai, baiña gorroto ori zergaitik ?.

Ala, IIn Fernando, IVn Karlosen ugazanaitasun aldetik Kolonen osaba izanda, eta bere aita ta berak IVn Karlos eta IIn Blankagaz Nafar erregetzan egin ebezan pozoitasun eta guzurretatik ostondugurean, edo ta, euren alegiñez gain, Kolonen nafar ondorengotasunean, orokorrezko itsas osoa ta lurbarri orrein agerketaren bere erregearen ordezkogindupean legez artuta, Nafar erregearen edestiko adierazpenetan arritasun aundi orreik ez zitezen argiratu ?.

Badago beste bide bat, Kolonen jaiocerazko ixiltasun zital ori adierazpendu egiten dauena, eta nik esango neuke, ziurtasun aundiena daukana dala.

Ostondutasunezko ixiltasun zital orreik, Erromatar eleiztarrak, Katoliko batzangotzeko asmoaren aritidakarrena dalako.

Bestela zelan ulertu, I Isabel ilda, IIn Fernando bere kaizar edo aundienetariko errege izateko itxaropenean Foix´eko Germanagaz ezkondata, erdi ugarte onen ekialdeko Aragoi eta Napoleseko erregetzakaz ibili ebazan antolaketak ?.

Gaiñera, zelan ikusiko eben orduko erregeak aiñ urrun, ia bertokoa be ez ba eben ikusten, euren arteko andinai ta eskubidearen naspiltasunezko borrokakaz.

Argi dago, egia bada Santa Fen katolikotasunezko-espainiar batzango orregaz itzarmendu bazirala, Erromako eleiztarren ardura bakarrik izan zala, euren gindik kanpo, iñork ez ebalako almenik ez ikusmenik euki, eurak esaten ebena, erregeak guda-indarrakin aurrera eroatea baiño, eta erregeak eleiztarren agindupean ez ba ziran ezartzen, VIIIn Fernandogaz sortu zan antzera, onen aginduz 1.810-1.823ko urteetan gudal agintariak erregeen gaiñetik egin ebana baiño besterik egitea ez ebalako bear, katoliko-batzangotasun ori garaipentzeko.

Ala noren aginduz egin eben gudanagusi aiek, Kadizeko 1.810-1.812 Merkantil ta katolikotasunaren konstituziozko errigizarte batzango areik, gaur oraindiño keiñatzaille daukaguzenak ?.

e) Eta arrigarriena dana, Ameriketako bidai orren, azken mariñelaren ogi-bide, izen abizen ta jaio erriak jakinda, Kolonenak jakin ez ?.

f) Naita egia izan, Kolonek ixiltasun orretarako Erregeakin benetako ziñezpen gogor bat eginda itzarmendu bazan be, urrengo urte ingurutan Gaztelako gortetatik, al izango ote ziran alako iziltasunik aurrera eroateko ?.

Iñundik iñora ez zan gerta ditekena, eta gitxiago, odolzaleko inkisizioaren agintaritzazko denbora aietan.

Ixilezko zitaltasun ori adierazteko, leen kontuan artu bear dituguzenak, orduko gertakizun orreik edestirako idazten ebazan idazkariak dira, eta denbora aietan eleiztarren kontrolpetik kanpo, ez egoan iñor.

g) 1.460ko Bagillan jaio zan Kolontar Kristobal Felanix'eko land edo oraindiño zutik dagoen basetxe-gorrian, eta egia izan bear da IVn Karlos Nafarroako erregearen semea zala, land-etxe orretan orain bizi diranak "Margalida"ren izena ibiltzen dabelako, eta izen ori gaur ainbeste urte igarota gero erabilteko, ez zan izango lenengo neskatilla gazte bat euki zitun ume bat lez, izen ori gaur azpimarratzeko beste bereiztasunezko gertakizun berezitik etorri bear daualako.

Kolonek, 1.498ko irugarren itsas-aldiko bidaiari, Benezuela aurrean ikusi eban ugarteari ipini eutson "Margalida" bere amaren pitxi-izen ori, Juan De La Cosa mapagilleak, Kolonek urte orretan bere itsas-eskutzan ugarte ori izenduta ipini ebanetik al-

datu ebana, eta gaur, Madrilleko itsas-erakustokian dagoena.

1.474ko urtean Kolontar Kristobalek 14 urte euki zituzela, itxas-ontzitarra igoten dau, bere osaba Kasenobe ta Kolontar Gillaume Amiraltearen agindutara.

1.474-1.475eko urte bitartean Kolontar Kristobalek, Esporades ugartedian dauan Kio⁽¹⁾ Ugartera egin eban osterata bat, bertan "Lentisko"aren⁽²⁾ zugaitza ezagututa, gero 1.492an Azaroaren 12an aipatzen dauana, Kubako Ugartean be aurkitu ebalako.

Atutxa'tar Paul

Zornotza'n 2.015'eko urtean Epaila'ren 21éan

(1)Kio = Greziako ugarte bat. (2) Lentisko = txapar landara bat beti orlegi egoten dana eta egur gogorrekoa izanez gain, bere barrutik argitzeko ibiltzen zan olio bat ataraten eutsoena, eta usai-gozo ta bizkorgarri lez be ibiltzen zan "Almaziga" zukea be.